

MILJØ-
DIREKTORATET

REVISJONSRAPPORT

GASSCO AS AVD KÅRSTØ PROSESSANLEGG
Kårstø
5565 Tysværvåg

Oslo, 20. november 2014

Deres ref.:
Kirsten Louise Bolstad Halvorsen

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/4160
Saksbehandler:
Ole Stian Bockelie

Revisjonsrapport: Revisjon ved Gassco AS, Kårstø

Kontrollnummer: 2014.037.R.miljodir

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:

Kirsten Louise Bolstad Halvorsen

Fra Miljødirektoratet:

Ole Stian Bockelie

Andre deltagere fra virksomheten:

Vidar Wåga

Andre deltagere fra Miljødirektoratet:

Jorun Holme

Resultater fra revisjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjonen som ble presentert hos Gassco AS, Kårstø under sluttmøtet den 13. november 2014. Revisjonen ble gjennomført i tidsrommet 10. - 13. november 2014. Rapporten er å anse som endelig.

Miljødirektoratet avdekket 2 avvik og ga 2 anmerkninger under revisjonen.

Avvik:

- Virksomhetens måleprogram har mangler
- Virksomhetens skriftlige rutiner for å følge opp deklareringsplikten til produktregisteret er mangelfulle

Anmerkninger:

- Kontrollen av sikkerhetsdatablader kan forbedres
- Virksomhetens prosedyre for energiledelse er ikke implementert

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

20. november 2014

Ole Stian Bockelie

Einar Knutsen

dato

kontrollør

Miljødirektoratet

seksjonssjef

Kopi av rapporten sendes til:

- Fylkesmannen i Rogaland ved miljøvernavdelingen
- Petroleumstilsynet (Ptil)
- Tysvær kommune
- Statoil ASA

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: GASSCO AS AVD KÅRSTØ PROSESSANLEGG	
Organisasjonsnr.: 993222399	Eies av: 983452841
Bransjenr. (NACE-kode): 06.200 - Utvinning av naturgass	

Kontrollert enhet

Navn: Gassco AS, Kårstø	Anleggsnr.: 1146.0004.01
Kommune: Tysvær	Fylke: Rogaland
Anleggsaktivitet: Olje- og gassvirksomhet på land	Gebysats: 2
Tillatelse gitt: 3. februar 2000	Sist endret: 19. april 2012

2. Bakgrunn for revisjonen

Formålet med revisjonen er å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Miljødirektoratet har blant annet undersøkt om:

- virksomhetens system for internkontroll er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og uttalt
- virksomheten når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammene som myndighetene har satt

Revisjonen ble gjennomført ved å:

- granske dokumenter
- intervju sentralt plasserte personer i organisasjonen
- verifisere (ved stikkprøvekontroll) at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis

Revisjonens tema

- styringssystem
- utslippskontroll
- vedlikehold
- energistyring
- kjemikaliehåndtering

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under revisjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under revisjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter revisjonen

Gassco AS, Kårstø skal innen 19. desember 2014 sende Miljødirektoratet en handlingsplan om bedriftens oppfølging av avvikene i denne rapporten.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (post@miljodir.no) til Miljødirektoratet v/Ole Stian Bockelie.

4. Gebyr for revisjonen

Gassco AS, Kårstø er ved denne revisjonen plassert i gebyrsats 2 (jf. varselbrev fra Miljødirektoratet datert 24. mars 2014). Dette betyr at dere skal betale kr. 139 800,- i gebyr for revisjonen. Faktura ettersendes. Vedtaket om gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens § 39-8 om gebyr for systemrevisjon (flerdagstilsyn).

Gebyrets størrelse kan eventuelt klages inn til Klima- og miljødepartementet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra 20. november 2014. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Miljødirektoratet. Miljødirektoratet viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på www.miljodirektoratet.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1

Virksomhetens måleprogram har mangler

Avvik fra:

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Gassco Kårstø punkt 12.1 Måling og beregning av utslipp

Kommentarer:

Det følger av tillatelsen at målinger og beregninger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp. Bedriften skal i forbindelse med utarbeidelse og revidering av måle- og beregningsprogrammet vurdere usikkerheten i målingene.

For å beregne diffuse utslipp ved lasting av nafta benyttes det en faktor på 0,00028 basert på målinger utført av Spectrasyne i 1996. Denne faktoren er også beskrevet i måleprogrammet, WR1840 - driftskontrollprogram miljøparametere. Faktoren er imidlertid basert på målinger av

diffuse utslipp ved lasting av kondensat. Da nafta og kondensat har forskjellig flyktighet er ikke beregningene som utføres for lasting av nafta representative for det faktiske utslippet. Virksomheten opplyste under kontrollen at Spectrasyne har gjort en ny måling av diffuse utslipp ved lasting av nafta i 2011. Denne faktoren ble beregnet til 0,00034.

Virksomhetens måleprogram beskriver ikke usikkerhet ved målinger og analyser og oppfylder derfor ikke kravet til usikkerhetsvurderinger. Virksomheten informerte under revisjonen at de har kartlagt usikkerheten i måleutstyret, men arbeidet med vurderingene av disse er ikke ferdig og er ikke implementert i måleprogrammet.

Avvik 2

Virksomhetens skriftlige rutiner for å følge opp deklareringsplikten til produktregisteret er mangelfulle

Avvik fra:

Forskrift om styring og opplysningsplikt i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg (rammeforskriften) § 17 Plikt til å etablere, følge opp og videreutvikle styringssystem

Kommentarer:

I henhold til § 21 i forskrift om klassifisering, merking mv. av farlige kjemikalier skal enhver som i Norge importerer 100 kg eller mer pr. år av et kjemikalie som er klassifisert, deklare dette til produktregisteret. Deklarasjon av farlige kjemikalier skal skje senest når omsetning eller yrkesmessig bruk starter i Norge.

Statoil Kårstø kjøper på vegne av Gassco kjemikalier til bruk i driften fra norske og utenlandske leverandører. Ved import av deklareringspliktige kjemikalier fra utenlandske leverandører er praksis at de overlater til den utenlandske leverandøren å deklare kjemikalier til produktregisteret. Etter innkjøp av kjemikalier sjekker Statoil ved Kjemikaliesenteret at de er blitt deklart, men under revisjonen var det usikkerhet knyttet til graden av oppfølgingen av deklarasjonene.

Deklarering av kjemikalier til produktregisteret er omtalt i Statoils kjemikaliehåndteringsprosedyre, men det er ikke beskrevet hvordan virksomheten følger opp at alle deklareringspliktige kjemikalier som importeres til Norge deklarerer fullstendig. Det er heller ikke beskrevet at Statoil har ansvar for å sikre at det sendes inn oppdaterte opplysninger til produktregisteret ved endring i kjemikalienes sammensetning og/eller klassifisering.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under revisjonen:

Anmerkning 1

Kontrollen av sikkerhetsdatablader kan forbedres

Kommentarer:

Ved innkjøp av kjemikalier benyttes et eksternt konsulentselskap for å gjøre en kvalitetskontroll av sikkerhetsdatabladene som mottas. Det er utarbeidet en liste over hvilke avsnitt som skal kontrolleres, og en beskrivelse av hvilke typer avvik som skal generere en henvendelse til leverandøren av sikkerhetsdatabladet. Listen spesifiserer ikke at avsnitt 13 om avfallshåndtering i

sikkerhetsdatabladet skal kontrolleres. Tilstrekkelig informasjon i dette avsnittet er viktig for brukere av kjemikalier for å sikre en forsvarlig håndtering av kjemikalieavfall.

Anmerkning 2

Virksomhetens prosedyre for energiledelse er ikke implementert

Kommentarer:

Statoil, som er teknisk driftsansvarlig (TSP) for anlegget, har et system for energiledelse på Kårstø, hvor energieffektiviseringstiltak blir kartlagt og vurdert. Statoil fastsetter også mål for energieffektivitet.

Gassco har i 2014 utarbeidet en energiledelsesprosedyre som følger ISO 50001 standarden. Under revisjonen ble det avdekket at virksomheten ikke har implementert prosedyren fullstendig, og at de ikke følger mange av kravene i prosedyren.

Virksomheten har blant annet ikke implementert følgende krav, listen er ikke uttømmende:

- Opprette basislinje for energibruk
- Fastsette mål for energibruk og evaluere måltall
- Internrevisjon av energiledelsessystemet

Gjeldende tillatelse fra Miljødirektoratet av 19. april 2012 krever ikke at energiledelsessystemet følger ISO 50001 standarden. Ved en oppdatering av tillatelsen vil det bli stilt krav om at energiledelsessystemet skal følge ISO 50001 standarden.

8. Andre forhold

Rapportering av faklingsrate

I avsnitt 4.1 i tillatelsen er det angitt at Gassco i sin årlige utslippsrapportering til Miljødirektoratet også skal rapportere om faklingsraten i prosent, dvs. mengde gass faklet per produsert mengde. Dette er ikke blitt gjort, men dette er ikke blitt fulgt opp av Miljødirektoratet ved behandling av egenkontrollrapporten. Virksomheten opplyste under revisjonen at det ikke er tilrettelagt for rapportering av denne parameteren i Altinn.

Utslipp av ammoniakk (NH₃)

I avsnitt 3.1 i tillatelsen er det gitt en utslippsgrense for utslipp av ammoniakk i avløpsvann fra renseanlegget. Utslipet av ammoniakk er fra nøytraliseringsbassenget som går direkte til sjø og ikke via renseanlegget. Det måles pH i nøytraliseringsbassenget før det slippes til sjø. Det tas ingen andre analyser av dette utslippet.

I egenkontrollrapporten rapporteres utslippet av NH₃ fra nøytraliseringsbassenget. Beregningen av total mengde ammoniakk baseres på mengde innkjøpt salmiakksprit. I tillatelsen er det angitt både en korttidsgrense (døgnkonsentrasjonsgrense) og en langtidsgrense (tonn/år). Det kan ikke dokumenteres at virksomheten overholder korttidsgrensen siden det ikke tas prøver av utslippet. Virksomheten opplyste under revisjonen at det ikke er mulig å prøveta på døgnbasis da en ikke kan oppnå en homogen prøve.

Utfordringer i renseanlegget

Så langt i 2014 har virksomheten hatt 12 døgnmålinger hvor konsentrasjonen av TOC og olje i vann har vært over korttidsgrensen angitt i tillatelsen. Utslippene har likevel ikke vært i brudd med kravet i tillatelsen fordi grensene er overholdt over 95 % av døgnmålingene de siste 12 månedene.

9. Gjennomføring

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Formøte 17. oktober 2014: Forberedende møte for å planlegge revisjonen.
- Åpningsmøte 10. november 2014: Informasjon fra Miljødirektoratet om gjennomføringen av revisjonen
- Intervjuer og verifikasjoner fra 10. november 2014 til 12. november 2014
  - 18 personer ble intervjuet
  - Befaringer til følgende steder:
    - Gassco Kårstø
- Avsluttende møte 13. november 2014: Oppsummering med presentasjon av resultatene.

I vedlegg 1 har vi satt opp en oversikt over deltakerne på revisjonen.

10. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om klassifisering, merking mv. av farlige kjemikalier (klass merk)
- Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensnig av kjemikalier (REACH)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Miljødirektoratet
- Pålegg/vedtak i korrespondanse mellom virksomheten og Miljødirektoratet

Deltagere ved Miljødirektoratets revisjon ved Gassco AS, Kårstø, 10. - 13. november 2014

I tabellen under har vi satt opp en oversikt over funksjonene til de personene som deltok under formøtet, åpningsmøtet og det avsluttende møtet. Intervjuene er også med i tabellen.

Funksjon	Formøte	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
HMS-ingeniør	X	X	X	X
HMS-leder	X	X	X	
Yrkeshygeniker	X	X	X	X
Yrkeshygeniker	X	X	X	
Leder driftslaboratoriet	X	X		X
Miljøingeniør	X	X	X	X
Driftsingeniør	X	X	X	X
Miljøingeniør	X		X	X
Måleansvarlig Fiskal	X	X	X	
Miljøsjef Gassco	X	X	X	X
Spesialist styringssystemer	X	X		X
Leder produksjonsstyring	X	X	X	
Statoil drift		X	X	X
Statoil drift, prod. styring		X		X
Lab. Ingeniør		X	X	
Leder drift		X		
Director of Processing Plants - Gassco			X	
Driftsansvarlig Kårstø - Gassco			X	
Leder HMS &K - Gassco			X	
HMS &K ingeniør - Gassco			X	
Rep. Kjemikaliesenteret Statoil			X	
Vedlikeholdsleder			X	X
HVO, Statoil Kårstø		X		X

Miljødirektoratets revisjonsgruppe:

Ole Stian Bockelie, revisjonsleder

Jorun Holme, revisor

Dokumentunderlag for Miljødirektoratets revisjon ved Gassco AS, Kårstø, 10. - 13. november 2014

Nedenfor har vi satt opp en liste over dokumenter som var spesielt viktige som dokumentunderlag for revisjonen, og som går utover lover forskrifter og lignende

- Organisasjonskart med navn og stillingsfunksjon
- Funksjons- og stillingsbeskrivelser
- Prosedyrer/rutiner som gjelder forhold knyttet til ytre miljø, rutiner for drift av renseanlegg, utslippskontroll, prøvetaking, risikoanalyser, handlingsplaner
- Prosessflytskjema
- Beskrivelse av renseanlegg
- Dokumentasjon på målesystemer for utslippskontroll
- Miljørisikoanalyse
- Handlingsplan relatert til ytre miljø
- Planer og rapporter fra interne og eksterne revisjoner 2013-2014
- Oversikt over kjemikalier
- System for energiledelse, inkludert rutine, mål, kartlegging, handlingsplan for energieffektivisering